

COVID-19 haiguse leviku tingimustes hääletamise korraldamise ja hääletamistulemuste kindlakstegemise juhend

Juhendi eesmärk on anda valimiste korraldajatele suunised kohaliku omavalitsuse volikogu valimiste ohutuks korraldamiseks COVID-19 leviku tingimustes, tagades kõigi hääletamisõiguslike valijate õiguse valimistel osaleda.

Juhend on koostatud kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse alusel ja koroonaviiruse leviku tõkestamise piirangute korralduse üldreegleid arvestades. Viimased COVID-19 tõrje piirangud: <https://www.kriis.ee/et>.

Valimiste korraldajad

Töövõime

- Jaoskonnakomisjonid peavad olema töövõimelised valimisnädalal kuni hääletamistulemuste kindlakstegemiseni jaoskonnakomisjonis. Töövõime tagamiseks tuleks jaoskonnakomisjoni määrata rohkem kui kaks asendusliiget, kes peavad läbima valimiste korraldajate koolituse ning olema valmis viivitamatult asuma jaoskonnakomisjoni liikme ülesandeid täitma.
- Jaoskonnakomisjoni töös ei tohi osaleda isikud, kes on COVID-19 haiged, eneseisolatsioonis või haigusnähtudega (palavik, köha, peavalu, kurguvalu, tilkuv või kinnine nina, hingamisraskused). Jaoskonnakomisjoni esimees tagab haigusnähtudega liikmete asendamise.
- Valla ja linna valimiskomisjoni vastutusel on hääletamis- ja valimistulemuste kindlakstegemine. Valla ja linna valimiskomisjonil tuleb kokku leppida töö- ja asendamise korralduses, mis tagaks valla ja linna valimiskomisjoni ülesannete täitmise.
- Kui valla ja linna valimiskomisjonil on võimalik koguneda elektrooniliselt, siis tuleks seda teha. Elektrooniliselt ei ole võimalik koguneda väljaspool elukohajärgset ringkonda antud häälte lugemisel ja häälte teistkordsel lugemisel.

Kaitsevahendid ja töökorraldus

- Valimiste korraldajad peavad hääletamise korraldamisel kandma kaitsemaske ja võimaluse korral kindaid.
- Valimiste korraldajatele ja neid abistavatele isikutele peab olema tööülesannete täitmise ajal tagatud käte pesemise või käte desinfitseerimise võimalus.
- Jaoskonnakomisjoni töös, koosolekul ja erinevate valimistoimingute tegemisel peab osalema võimalikult väike kohustuslik arv valimiste korraldajaid ning ülesannete täitmisel tuleb arvestada hajutatuse nõuet. See tähendab, et võõrastest inimestest tuleb hoiduda viiruseleviku seisukohast mõistlikusse kaugusesse. Jaoskonnakomisjon võib koguneda enne hääletamise algust koosolekuteks elektrooniliselt.
- Tuleb jälgida, et valimiste korraldajate töös oleks võimalikult vähe ühiskasutuses olevaid töövahendeid ja pindu (arvuteid, arvutiklaviatuure, arvutihiiri, laudu, toole vms). Kui töövahendeid ja pindu ühiskasutatakse, tuleb need puhastada ja desinfitseerida enne järgmisele kasutajale üleandmist.

Valimisjaoskondade hääletamisruumide asukohad

- Valimisjaoskondade hääletamisruume ei tohi paigutada hoonetesse, kus viibivad COVID-19 haiguse riskirühma kuuluvad isikud (vanemaealised, kroonilisi haigusi põdevad isikud), ning tervishoiuteenuseid osutavatesse asutustes (haiglad, perearstikeskused) ja

teatud sotsiaalhoolekande teenuseid osutavatesse asutustesse (hoolekandeaasutused, sotsiaalabikeskused).

- Hääletamisruumid tuleb paigutada lasteaedades, koolides ja ülikoolides selliselt, et need asuksid piisavalt eemal õppe- ja huvitööst ning seeläbi ei oleks hääletamisruumide vahetus läheduses täiendavat isikute liikumist.
- Hääletamisruumid tuleb paigutada nendesse hoone osadesse, kus valijatel on võimalik arvestada hajutatuse nõuet ja kus on töötav ventilatsioon või mida on võimalik sageli tuulutada.
- Hääletamisruumide paigutamisel peab eelistama lahendusi, mis tagaksid valijate liikumise hääletamisruumis selliselt, et hääletamisruumi sisenemine ja hääletamisruumist väljumine oleksid lahus. Seeläbi oleks võimalik valijate liikumist hääletamisruumis paremini hajutada.

Valimisjaoskondade hääletamisruumide ettevalmistus

Infomaterjalid ja nende paigutus

- Valimisjaoskonna hääletamisruumi nähtavale kohale peab panema riigi valimisteenistuse ettevalmistatud valimiste plakati, mis juhendab valijaid kandma hääletamisruumis kaitsemaski, hoidma teistega vahet ja desinfitseerima käsi.
- Hääletamisruumi tuleb paigutada viidad, mis juhendavad valijaid arvestama hajutatuse nõuet.
- Nendesse hääletamisruumidesse, kus on võimalik tagada valijate sisenemine ja väljumine erinevatest kohtadest, tuleb panna valijate liikumise suunda tähistavad viidad.

Hääletamisruumide sisustus ja vahendid

- Käte antiseptilised vahendid peab asetama nähtavasse kohta valijate liikumisteedel, sealhulgas hääletamisruumi sisenemise ja hääletamisruumist väljumise kohta. Desinfitseerimise vahendid peavad olema täidetud ja töökorras kogu eelhääletamise ajal ja valimispäeva vältel.
- Hääletamissedelite väljaandmise kohad, hääletamiskabiinid ja hääletamiskast tuleb paigutada sellisel viisil, et valijatel oleks võimalus arvestada hajutatuse nõuet.
- Hääletamissedelite väljaandmise kohad tuleb paigutada selliselt, et jaoskonnakomisjoni liikme(te) ja valija vahele jääks võimalikult suur vahe, aga samas oleks tagatud isiku tuvastamine ning allkirja andmine hääletamissedeli saamise allkirjalehele.
- Tuleb jälgida ja soovitada, et valija desinfitseeriks enne kirjutusvahendi kasutamist käsi. Valija tohib soovi korral kasutada oma kirjutusvahendit.
- Ühekordsed kaitsemaskid peab asetama nähtavasse kohta valijate liikumisteedel, sealhulgas sisenemise kohta. Hääletamisruumi väljapääsu juurde tuleb paigutada prügikast, kuhu saab visata ühekordsed kaitsemaskid.
- Tuleb läbi mõelda, kus asuvad valimisjaoskonna hääletamisruumis vaatlejad, et oleks tagatud hajutatuse nõude järgimine.
- Soovitav on võimaluse korral hoida hoones hääletamisruumini viivad ukсед, sealhulgas hoone välisuks, avatud, et tekiks võimalikult vähe kokkupuudet ukselinkidega.

Valimisjaoskondade hääletamisruumide puhastamine ja tuulutamine

- Sagedasti puudutatavaid esemeid ja pindu (ukselinkid, kirjutusvahendid, hääletamiskabiinide lauaplaadid, hääletamissedelite väljaandmise kohtade lauaplaadid vms) tuleb puhastada ja desinfitseerida vähemalt iga 2–4 tunni järel sõltuvalt hääletamisruumis viibinud valijate arvust.
- Kogu hääletamisruum ning kasutatud pinnad ja esemed tuleb puhastada ja desinfitseerida pärast hääletamisruumi sulgemist iga eelhääletamise päeva lõpus ja valimispäeva lõpus.

- Kui hääletamisruumis on mehaaniline sissepuhke-väljatõmbe ventilatsioon, tuleb tagada, et see oleks töökorras ja sisselülitatud.
- Kui hääletamisruumis ei ole mehaanilist ventilatsiooni, tuleb ruumi tuulutada akende avamisega ning nii tihti kui võimalik. Tuulutada võiks vähemalt iga 2–4 tunni järel sõltuvalt hääletamisruumis viibinud valijate arvust ja ilmastikuoludest.

Hääletamise kord

Valimisjaoskonna hääletamisruumis hääletamine

- Tuleb jälgida ja soovitada, et valijad kannaksid valimisjaoskonna hääletamisruumis kaitsemaske. Maske ei pea kandma alla 12-aastased lapsed ja seda ei tule teha ka siis, kui maskikandmine on vastunäidustatud tervise tõttu.
- Hääletamisõiguse kontrollimise hetkel tuleb valijal kaitsemask eemaldada. Võimaluse korral ei võta jaoskonnakomisjoni liige isikut tõendavat dokumenti enda kätte, vaid kontrollib seda nii, et dokument asetatakse lauale või jääb valija kätte.
- Tuleb jälgida ja soovitada, et valijad desinfitseeriks käsi enne hääletamisedeli saamise allkirjalehe ja hääletamisedeli täitmist.
- Väljaspool valimisringkonda hääletamise korral tuleb jälgida, et valijad desinfitseerivad käed enne oma ringkonna kandidaatide nimekirja kasutamist. Kui see ei ole võimalik, printitakse valija elukohajärgse valimisringkonna kandidaatide nimekiri valijale ühekordseks kasutamiseks.
- Valijaid tuleb juhendada valimisjaoskonna hääletamisruumis liikuma sellisel moel, et valijad viibiks ruumis hajutatult.
- Kui valimisjaoskonna hääletamisruumis viibib korraga palju valijaid ja hajutatuse nõuet ei ole võimalik järgida, tuleb suunata valijaid ootama hääletamisruumist väljaspool ning hoidma samal ajal omavahel piisavat vahemaad.
- Kui hääletamisedelite väljaandmise kohtades või hääletamiskabiinide või hääletamisruumi ees tekivad ootejärjekorrad, peaks võimaluse korral lubama vanemaealisi järjekordades ettepoole.
- Vaatlejatele kehtivad samad reeglid, mis valijatele. Tuleb jälgida ja soovitada, et vaatlejad kannaksid hääletamisruumis kaitsemaske ja järgiksid hajutatuse nõuet. Kui ruumipuudusel ei ole võimalik tagada kõigile vaatlejatele võrdseid tingimusi toimingute jälgimiseks, toimub vaatlemine valimiskomisjoni või valimiste korraldaja korralduste kohaselt.

Haiglas, kinnipidamiskohas ja ööpäevases hoolekandeesutuses hääletamine

- Hääletamine korraldatakse haiglates, kinnipidamiskohtades ja ööpäevastes hoolekandeesutustes koostöös vastavate asutuste personaliga, lähtudes piirangutest ja juhenditest, mis on vastavatele asutustele Terviseameti poolt kehtestatud.
- Võimaluse korral tuleb haiglates, kinnipidamiskohtades ja ööpäevastes hoolekandeesutustes hääletamine läbi viia eelhääletamise perioodi alguses. See võimaldaks hääletamisedelitega ümbrike seismise kasutuseta 48 tunni vältel ning tagaks seeläbi ohutuse ümbrike kontrollimise ja sedelite logistika läbiviimisel.

Kodus ja asukohas hääletamine

- Kodus ja asukohas korraldavad hääletamist jaoskonnakomisjoni liikmed, kes on COVID-19 vastu vaksineeritud. See on vajalik, et oleks tagatud jaoskonnakomisjoni liikmete kaitse ja ohutus olukorras, kus valija on nakatunud COVID-19-sse või on eneseisolatsioonis.
- Kodus ja asukohas hääletamise kord
  - Hääletamine tuleb läbi viia nii, et jaoskonnakomisjoni liikmete ja valija vahel on võimalikult vähe vahetat kokkupuudet. Jaoskonnakomisjoni liikmed ei sisene võimaluse korral valija asukoha või kodu eluruumidesse.

- Jaoskonnakomisjoni liikmed kannavad võimaluse korral FFP3 kaitsemaske või maske koos visiiriga ja kindaid. Valijad kannavad hääletamisel maske ja desinfitseerivad oma käed enne hääletama asumist. Jaoskonnakomisjoni liikmetel on kaasas ühekordsed kaitsemaskid valijate jaoks ja käte desinfitseerimise vahend.
- Kodus hääletamisel kasutatakse väikest hääletamiskasti.
- Hääletamisedel ja hääletamisedeli saamise allkirjaleht jäetakse piisava vahemaa kauguselt valija välisukse taha.
- Isik tuvastatakse eluruumi välisuksel võimaluse korral eemalt.
- Kodus hääletades paneb valija pärast hääletamisedeli täitmist sedeli ukse taha asetatud hääletamiskasti ja allkirjalehe kasti peale. Asukohas hääletades paneb valija sedeli ümbrikutesse ja valija laseb ümbrikutes sedeli hääletamiskasti.
- Jaoskonnakomisjoni liikmed teevad hääletamismärke elektroonilisse valijate nimekirja.
- Jaoskonnakomisjoni liikmed tagavad hääletamisedeli saamise allkirjalehtede turvalise hoiustamise eraldi kilekaustas.

Hääletamistulemuste kindlakstegemine

Valimiste korraldajad peavad hääletamisedelite lugemisel kasutama kaitsemaske ja kindaid.

Riigi valimisteenistus
13. september 2021. a